

Verkiezingsprogramma

**Partij van de Arbeid
Aa en Hunze**

Jij doet er toe!

Onze speerpunten in (bijna) één oogopslag

Jij doet mee

- Meedenken en meebeslissen waar dat kan.
- Uitdagen van inwoners om mee te doen in de gemeente.
- Ruimte geven aan en ruimhartig ondersteunen van inwonersinitiatieven.
- Inspelen op de ideeën van inwoners.
- Iedere inwoner voelt zich gehoord.

Armoedebestrijding

- Streven naar geen armoede meer in Aa en Hunze.
- Mensen die in de financiële problemen zijn geraakt worden begeleid en geholpen weer op de been te komen. Het Sociaal Team verwijst niet alleen door, maar helpt daadwerkelijk.
- Regels om voor een hulp toelage in aanmerking te komen worden vereenvoudigd.
- Gemeentelijke toelagen en bijdragen worden rechtstreeks toegekend en formulieren waar het kan afgeschaft.

Werkgelegenheid

- De gemeente zoekt samen met werkgevers in Aa en Hunze actief naar mogelijkheden voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij ondernemers kunnen rekenen op een bijdrage uit een in te stellen stimuleringsfonds wanneer extra banen in dit kader worden gecreëerd.
- De gemeente neemt de groenvoorziening zelf weer ter hand en wordt daarmee een grote werkgever voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Kleinschalige activiteiten die werkgelegenheid met zich meebrengen stuiten op minder belemmeringen.
- De gemeente en haar toeleveranciers nemen het voortouw in het bieden van beschermde werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We stimuleren de vestiging van bedrijven en ondernemers die zorgen voor extra werkgelegenheid in de gemeente en we investeren op behoud van werkgelegenheid.

Zorg

- De kwaliteit van zorg staat voor de PvdA bovenaan; bij aanbestedingen is dat een belangrijke voorwaarde.
- Geld dat bedoeld is voor de zorg blijft ook beschikbaar voor de zorg.
- Vrijwilligers in de zorg, zeker ook de mantelzorgers en de mantelzorg vervangers worden optimaal ondersteund en gefaciliteerd.
- Vrijwilligersorganisaties krijgen goede ondersteuning zodat ze een duurzame plaats binnen de zorg in Aa en Hunze kunnen innemen.
- Initiatieven voor dagopvang voor ouderen zonder indicatie worden gestimuleerd.

- Ondersteunen van initiatieven voor integrale zorgcentra in de vier grote kernen met de huisarts als spil.
- Er wordt meer zorg besteed aan langer thuiswonende ouderen, met als voorbeeld lopende projecten zoals het project Samen Oud.
- De sociaal-maatschappelijk werkers uit de Sociale Teams worden aan dorpen gekoppeld en daar gestationeerd, zodat ze herkenbaar zijn voor de inwoners.
- Statushouders worden ondersteund bij integratie door scholing, werk, huisvesting e.d..
- De vrijwilligersorganisatie Vluchtelingenwerk wordt maximaal ondersteund om statushouders te laten integreren.
- Er wordt geïnvesteerd in de jeugd: meer aandacht voor sport en beweging, culturele ontplooiing en monitoring en begeleiding van vroegtijdige schoolverlaters.
- Obstakels voor mensen met beperkingen verdwijnen uit het straatbeeld en in de openbare gebouwen in de gemeente.
- Er komt meer aandacht voor integratie van mensen met een verstandelijke beperking.
- Er wordt duurzaam geïnvesteerd in het gezondheidsniveau van alle inwoners.
- Er komt meer ruimte voor de verbinding tussen formele en informele zorg. Denk hierbij aan aanbod van aangepaste woningen en mogelijkheden voor thuiszorg.

Leefbaarheid

- De behoefte vanuit de bevolking staat centraal bij behoud van voorzieningen in dorpen alsmede voor nieuwe ontwikkelingen.
- Inzet op de sociale samenhang via sociaal/culturele en sociaal/maatschappelijke ondersteuning.
- De mogelijkheid wordt gecreëerd om dorpsbudgetten toe te kennen en de dorpen zelf regie te laten voeren.
- Grote terughoudendheid bij grootschalige bedrijfsontwikkelingen met discutabele effecten voor leefbaarheid en milieu.
- Samenwerking tussen dorpen wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.
- Sport en cultuur toegankelijk voor iedereen. De bijdrage van de gemeente voor het jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds blijft intact, zonodig wordt het budget verhoogd.
- De gemeente stimuleert culturele en sportieve activiteiten vanuit de samenleving.
- De PvdA wil dat Aa en Hunze in de komende vier jaar weer wordt genomineerd voor culturele gemeente van Drenthe.
- Amateurkunstverenigingen blijven ondersteunen en de samenwerking tussen verenigingen en scholen stimuleren.
- We zoeken in Gieten naar geschikte accommodatie en zaalruimte, beantwoordend aan de behoeften van de verenigingen. Denk hier aan bijvoorbeeld een MFC.
- Een gezonde duurzame omgeving met oog voor natuur en biodiversiteit is voor ons levensvoorwaarde
- We willen zuinig zijn op onze kroonjuwelen: ons cultureel erfgoed, onze natuur en ons landschap

- Er komen goede wandel-, fiets- en vaarroutes in onze gemeente met oog voor de nieuwste (digitale) technieken.
- Snel internet/glasvezel komt hoog op de agenda.
- Bij reëel aantoonbare behoefte kan in beginsel woningbouw - zowel in de sociale huursector als in de particuliere sector - plaatsvinden in alle dorpen, mits een goede ruimtelijke inpassing mogelijk is.
- Kleinschalige economische activiteiten in kleine dorpen, zoals campings, dagrecreatie, horeca of kleine ambachten krijgen volop de ruimte, binnen de geldende kaders.

Duurzaamheid

- Geen windparken in Aa en Hunze blijft het uitgangspunt.
- Besparing van energie is van wezenlijk belang en dus speerpunt van het gemeentelijk beleid.
- De gemeente haalt zo snel mogelijk de status 'energieneutraal'.
- Zonnepanelen mogen in de gemeente, maar bij grootschalige projecten is draagvlak cruciaal, evenals een gelijke verdeling van de lusten en de lasten.
- Grote gebouwen zijn uitermate geschikt voor zonnepanelen en moeten daar dan ook van worden voorzien.
- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie, bijvoorbeeld door vergroening van het gemeentelijk wagenpark
- De gemeente maakt mensen bewust van het belang van energiebesparing en duurzame energie, de jeugd voorop
- Door het aanleggen van oplaadpunten/snelladers het gebruik van elektrische auto's en scooters stimuleren.
- De gemeentelijke organisatie geeft het goede voorbeeld met haar eigen duurzame wagenpark met elektrische en auto's op waterstof.
- Er is voldoende budget voor duurzaamheidsleningen.
- We zetten in op goede wandelpaden en fietsnetwerken om een goed alternatief te bieden voor het gebruik van de auto. Dit draagt bij aan de toegankelijkheid van natuur en landschap en de vitaliteit van onze inwoners.
- Kinderen moeten in de hele gemeente veilig van en naar school kunnen fietsen
- Boeren kunnen een belangrijke rol hebben in het creëren van natuur als onderdeel van de transitie van de gangbare landbouw richting een meer duurzame landbouw. Dat is goed voor de biodiversiteit en het behoud van ons cultuurlandschap.
- Het scheiden van afval moet voortvarend worden doorgezet. Wij streven naar een circulaire economie waarin afval dient als grondstof. Vernietiging van producten moet geminimaliseerd worden.
- Wij willen in onze gemeente geen ondergrondse opslag van CO₂, kernaafval of andere afvalproducten die niet in de grond horen.

Ons verhaal

Meer dan ooit zijn de waarden van de sociaaldemocratie van belang, waarden als solidariteit, emancipatie en gelijke kansen. Iemand die een samenleving wil waarin iedereen mee kan en mag doen en waarin rekening gehouden wordt met de wensen en belangen van inwoners, is immers sociaal en democraat. In de afgelopen vier jaar heeft de PvdA vanuit de oppositie belangrijke resultaten behaald. Neem het armoedepact, een overlegorgaan waarin verschillende instanties en hulpverleningsorganisaties samenwerken om hulpvragen sneller op te pakken en dreigende problemen voor te zijn, zodat armoede kan worden bestreden of zelfs voorkomen. Stel je je eens voor wat de PvdA voor jou kan betekenen met een duidelijke, herkenbare en initiatiefrijke inbreng in de gemeenteraad?! Minder kinderen die opgroeien in armoede? Optimale werkgelegenheid? Goede zorg? Een leefbare gemeente, ook buiten de grote kernen? Als dat jou als muziek in de oren klinkt, stem dan op 21 maart 2018 op de PvdA Aa en Hunze.

Ook jij doet mee!

De PvdA wil zich in de komende raadsperiode vooral inzetten voor armoedebestrijding, goede zorg, werkgelegenheid en leefbaarheid overal in de gemeente. Daarbij is het belangrijk goed te luisteren naar wat jij eigenlijk wil en daarnaar indien mogelijk ook te handelen. Voor alle onderwerpen geldt daarom dat de participatie van jou als inwoner van de mooie gemeente Aa en Hunze op de voorgrond moet staan. Voor de PvdA is burgerparticipatie het betrekken van en de betrokkenheid van burgers bij overheidsbeleid; het nemen van initiatieven door inwoners; en het inspelen op ideeën van inwoners door het faciliteren van inwoners initiatieven.

Hoe de PvdA dat vorm wil geven? Door in de eerste plaats duidelijkheid te geven aan de jou als inwoner waarover jij mee mag beslissen en over hoe besluiten binnen een gemeente tot stand komen. Als jij als inwoner mee mag beslissen wil de PvdA jou ook structureel bij besluiten van de gemeente betrekken. Helder, duidelijk en open zijn is belangrijk, ook als het gaat om het beschikbare budget. Daarnaast moet jij als inwoner ook uitgedaagd worden om mee te willen denken, mee te willen beslissen en daartoe ook de ruimte krijgen. Het doel is dat iedere inwoner zich gehoord en gezien voelt, ook als iemand een minderheidsstandpunt heeft.

De PvdA wil staan voor een gemeente die creatief is en die het lef heeft maatwerk te leveren; het hoeft niet overal gelijk te zijn. Om dat te bereiken gaan de PvdA raadsleden ook de komende jaren weer actief op zoek naar wat er onder de inwoners van de gemeente leeft.

Armoedebestrijding

Emma is 85 jaar. Ze is slecht ter been, haar zoon doet af en toe boodschappen. Ze kan haar huis niet meer schoonhouden, maar wil geen mensen van het Zorgloket over de vloer. Want ze schaamt zich. Ze schaamt zich voor haar woning. Ze woont weliswaar in een eigen huis, maar heeft geen geld meer voor het onderhoud. De vloerbedekking is

sleets, haar huisraad versleten, het behang vertoont slechte plekken. Ze schaamt zich voor zichzelf. Want ze heeft geen geld meer om haar kapotte kronen te laten vervangen, geen geld meer voor een nieuwe bril, geen geld meer voor de kapper. Veel van haar vrienden van vroeger zijn al overleden. Die namen haar nog wel eens mee uit sinds het overlijden van haar man. Ze kijkt wat tv, leest af en toe een boek. En zit veel in het donker, want de stroom is zo duur. Soms zegt ze dat ze er niks meer aan vindt. Als ik haar aankijk, zie ik het gezicht van stille armoede.

Armoede kent vele gezichten, ook in de gemeente Aa en Hunze. Emma, die oud is en zich schaamt voor de omstandigheden waarin ze moet leven en die daardoor vereenzaamt. Maar ook gescheiden bijstandsmoeder Elisa, die haar twee kinderen alles gunt, maar nauwelijks iets kan geven, leeft in armoede. Haar moeder koopt schoenen voor de kinderen, geeft haar soms wat geld. Op vakantie gaan ze nooit. Ook op haar gezicht zie je de armoede, net als op de gezichten van haar kinderen. Tenslotte is er Hendrik. Hendrik is chronisch ziek. Hij ging van ziektewet naar WIA en zijn inkomen zakte naar bijstandsniveau. De eigen bijdrage voor de medicijnen is nauwelijks op te brengen, laat staan elk jaar het eigen risico voor de zorgverzekering. Door zijn ziekte heeft hij geregeld pijn en vaak is hij te moe om iets gezelligs met vrienden te ondernemen. Ook heeft hij nauwelijks geld voor uitstapjes en ontspanning. Ook een chronische aandoening kan er voor zorgen dat mensen niet of nauwelijks rond kunnen komen. Ook dat is een gezicht van armoede

Helaas hoeft niemand ver te zoeken om mensen te vinden die in armoede leven, ook niet in de gemeente Aa en Hunze. Iedereen die niet meer volwaardig mee kan doen in de samenleving vanwege geldgebrek is arm. De PvdA wil de armoede in de gemeente Aa en Hunze geheel en al uitbannen. Een moderne, relatief welvarende gemeente als Aa en Hunze mag niet accepteren dat mensen buiten de boot vallen, omdat ze de meest gewone zaken in het leven, een sportvereniging, een uitje met de kinderen of kleding en huisraad niet kunnen betalen.

De gemeente kan niet alles regelen als het gaat om de bestrijding van armoede. Maar de gemeente kan er wel voor zorgen dat huur- en zorgtoeslagen beter toegankelijk worden. Veel mensen maken geen gebruik van die hulplijnen, soms door onbekendheid, soms ook vanwege schaamte. Daar komt bij dat voor veel toeslagen nodeloos ingewikkelde formulieren moeten worden ingevuld. Dat kan en moet eenvoudiger. Formulieren moeten worden aangepast en daar waar het kan afgeschaft en de toelagen automatisch toegekend aan mensen die er recht op hebben. Zonder dat ze er om hoeven te vragen. En dat kan; de gemeente weet wie deze mensen zijn. Het gemeentelijk beleid moet erop gericht zijn om bij betalingsachterstanden vroegtijdig hulp en ondersteuning te bieden. De PvdA wil daarom dat het sociaal team midden in de samenleving staat om signalen van heersende of dreigende armoede op te vangen en de problemen aan te pakken. Belangrijk is de samenwerking met de instanties die verenigd zijn in het Armoedepact, dat door de PvdA in gang gezet is.

Uiteindelijk moet de armoede de gemeente uit, want wij vinden dat jij en ook mensen die minder te besteden hebben er toe doen!

Werkgelegenheid

Stef werkte met veel plezier in de sociale werkplaats. Hij had nooit kunnen leren vroeger en vindt het vaak ook moeilijk om met anderen om te gaan. Betaald werk in de reguliere sector had er voor hem dan ook nooit echt ingezeten. Maar de beschermde werkplek is er niet meer. Stef zit thuis. Hij mist zijn baan en kan zijn draai in de samenleving nauwelijks nog vinden. Eigenlijk komt hij nauwelijks nog de deur uit.

Werk wordt in onze maatschappij gezien als hét middel om te participeren in de maatschappij. Veel mensen in de gemeente Aa en Hunze hebben werk. Het grootste deel van onze werkloze inwoners is gelukkig in staat om snel, vaak binnen een jaar weer werk te vinden. Mooi, maar geen reden om tevreden achterover te leunen. De PvdA wil immers dat iedereen mee kan doen in onze samenleving en dat betekent dat elke werkloze er een teveel is.

Voor veel mensen is door het afbouwen van de sociale werkvoorziening de afstand tot de arbeidsmarkt zo groot geworden dat het bijna onmogelijk is om nog aan de bak te komen. Die mensen dreigen voor een groot deel van hun leven buitenspel gezet te worden. Voor de PvdA is dat onacceptabel.

De PvdA voelt zich de aanjager van werkgelegenheid vraagstukken binnen de gemeente. Als het aan de PvdA ligt gaat de gemeente samen met werkgevers in Aa en Hunze actief op zoek naar mogelijkheden voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast moet de gemeente de groenvoorziening zelf weer ter hand nemen. Alescon medewerkers komen in dienst van de gemeente. Daardoor wordt de gemeente immers een grote werkgever voor een moeilijk te bemiddelen groep. Kleinschalige activiteiten die werkgelegenheid met zich meebrengen moeten op minder belemmeringen stuiten; zo moeten bestemmingsplanwijzigingen voor bestaande panden eenvoudiger zijn. Nu houden de bestemmingsplannen initiatieven in dergelijke panden te vaak tegen. Ondernemers die in dit kader extra banen creëren moeten kunnen rekenen op een bijdrage uit een in te stellen stimuleringsfonds en tenslotte nemen de gemeente en haar toeleveranciers het voortouw in het bieden van beschermde werkplekken voor mensen die moeilijk aan de slag komen in een reguliere baan. De PvdA pleit ervoor dat bij aanbestedingen door de gemeente hiervoor voorwaarden worden beschreven, zodat er meer mogelijkheden worden gecreëerd.

Daarnaast stimuleren wij de vestiging van bedrijven en ondernemers die zorgen voor extra werkgelegenheid in de gemeente en we investeren op behoud van werkgelegenheid. Dit door o.a. in gesprek te gaan en te blijven met de ondernemers in onze gemeente, zodat ook zij ons weten te vinden wanneer ze vragen hebben of ergens tegenaan lopen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de initiatieven die wij in de afgelopen periode hebben genomen met betrekking tot kleinschalige recreatie. Door het open kunnen houden van dit soort voorzieningen, blijft deze doelgroep naar

onze gemeente komen en zorgen ze ook voor omzet bij lokale ondernemers.

Veel mensen ontlenen waarde en trots aan hun werk. Het stelt hen in staat te leven en mee te doen in de samenleving. En dat is wat de PvdA wil, dat iedereen mee kan doen, ook jij!

Goede zorg

Piet is nog goed bij. Zijn vrouw Riekje helaas niet. Steeds vaker vergeet ze dingen, soms zelfs wie Piet is. Maar Piet houdt nog onverminderd van haar en kan zich een leven zonder Riekje om zich heen niet goed voorstellen. Hij zorgt zo goed als hij kan voor haar, maar dat vindt hij steeds zwaarder. Maar Riekje naar een verpleeghuis? Dat nooit. Als er nou maar meer thuiszorg was, zodat er wat extra hulp aan huis geregeld kon worden. Of in elk geval af en toe eens de mogelijkheid van dagopvang in de buurt. Of iemand die Piet soms af kon lossen, zodat hij ook een beetje om zichzelf kon denken, een biljartje leggen in het café. Zoals vroeger.

"Zorgen voor morgen", zo heette het PvdA verkiezingsprogramma van de PvdA vier jaar geleden. Een belofte die de PvdA waar heeft gemaakt vanuit de oppositie. De PvdA is een belangrijke kracht geweest achter de slagen van prachtige burgerinitiatieven als 'Omzien naar Elkaar' (Rolde) en de dagopvang Gasselternijveen. Zo is het op initiatief van de PvdA geweest dat een gezondheidscentrum in de plannen voor de Boerhoorn is opgenomen. Dankzij de PvdA komen de blindengeleidestroken uiteindelijk toch weer terug in het centrum van Rolde. Maar er blijft genoeg te doen en de PvdA wil ook in de komende raadsperiode de zorg hoog op de politieke agenda houden.

Een boegbeeld van de vrijwilligersorganisatie ouderenzorg in onze gemeente beschrijft goede zorg voor ouderen als volgt: *'Mensen zo lang mogelijk gezond en gelukkig thuis laten wonen. Daar gaat het eigenlijk om. Maar dat heeft wel een schaduwzijde; eenzaamheid en afzondering liggen op de loer en worden de komende jaren misschien wel het grootste probleem. Om dat te voorkomen heeft de gemeente ons, de vrijwilligers hard nodig. Het is zaak dat de gemeente nog beter naar ons luistert. Onze belangrijkste behoefte is professionele ondersteuning in de dorpen zelf. In de vier hoofddorpen moeten de sociaal-maatschappelijke en gezondheidsvoorzieningen zoveel mogelijk worden gebundeld en geconcentreerd: huisartsen, fysiotherapeuten, wijkverpleegkundigen, medewerkers sociaal team etc. allemaal onder één dak, dat is het streven.*

"Jij doet er toe" heet nu ons programma. Voor de zorg betekent dit dat we ons willen richten op de volgende onderwerpen, waarbij wij het belangrijk vinden dat jij je als inwoner gezien en gehoord voelt. Met name op het gebied van zorg zijn mensen kwetsbaar, juist dan is het belangrijk dat je ook echt het gevoel hebt dat jij er toe doet!

Kwaliteit van zorg is voor ons van groot belang. Wanneer er aanbestedingen in de zorg plaatsvinden, is kwaliteit een belangrijk beoordelingscriterium. Het gaat niet alleen om wat iets kost, maar vooral

ook om wat het oplevert voor de inwoners, goede zorg is misschien wel kostbaar, maar een leven is toch het meest kostbaarste wat we bezitten? Wij zijn ook van mening dat geld dat bedoeld is voor de zorg, ook beschikbaar is en blijft voor de zorg. Wij willen dat zorggeld ook op die manier "gelabeld" wordt, zodat er bijvoorbeeld geen lantaarnpalen gekocht kunnen worden vanuit het zorgbudget.

Wie wij ook niet willen vergeten, dat zijn de mantelzorgers. Die zijn van onschatbare waarde. De gemeente, dus ook wij!, moet alles uit de kast halen om die mensen op de been te houden. Het mag wat kosten, want laten we niet vergeten dat de gemeente er garen bij spint als de preventieve zorg goed georganiseerd is. Geen betere investering dan te zorgen voor gelukkige en gezonde inwoners. De vrijwilligersorganisaties krijgen de ondersteuning die ze verdienen, zodat ze een duurzame plaats binnen de zorg in Aa en Hunze kunnen innemen. Ook hier is preventie een belangrijk item. Verschillende vrijwilligersorganisaties zorgen er nu voor dat problemen niet nog groter worden en oplossingen eerder in beeld komen. Denk bijvoorbeeld aan het maatjesproject van Humanitas.

Ook inwoners van onze gemeente worden steeds ouder, hierdoor hebben acties op het gebied van ouderenzorg voor de PvdA een hoge prioriteit. We willen toch allemaal gezond en prettig oud worden? Initiatieven voor dagopvang voor ouderen zonder indicatie worden gestimuleerd. Er wordt meer zorg besteed aan langer thuiswonende ouderen, met als voorbeeld reeds lopende projecten zoals het project: "Samen Oud".

De PvdA wil ideeën rondom integrale zorgcentra met de huisarts als spil verder uitwerken samen met de inwoners.

In lijn met bovengenoemd punt ondersteunen wij de koppeling van medewerkers van het Sociaal Team aan dorpen, zodat de medewerkers herkenbaar zijn voor de inwoners en de zorg ook dichtbij is. Hierdoor hoeft jij als inwoner met een zorgvraag van bijvoorbeeld Annen of Grolloo niet altijd naar Gieten om iets te bespreken met het Sociaal Team.

Gemeenten krijgen in het nieuwe regeerakkoord meer taken bij de opvang van statushouders. Statushouders moeten op een fatsoenlijke manier worden opgevangen en doen mee als ieder ander. Dat is belangrijk voor de PvdA. En daarbij wordt Vluchtelingenwerk beter gefaciliteerd en krijgt meer ruimte.

Er wordt geïnvesteerd in de jeugd: meer aandacht voor sport en beweging, culturele ontplooiing en monitoring en begeleiding van vroegtijdige schoolverlaters. Jeugdzorg komt hoger op de politieke agenda. Problemen worden vroegtijdig gesignaleerd en er is sprake van een sluitende keten van hulpverlening en begeleiding op scholen en van gezinnen.

Obstakels voor mensen met beperkingen verdwijnen uit het straatbeeld en uit de openbare gebouwen in de gemeente.

Integratie van mensen met een verstandelijke beperking door bijvoorbeeld het organiseren van een jaarlijkse dag van de verbinding krijgt prioriteit.

Er wordt duurzaam geïnvesteerd in het gezondheidsniveau van alle inwoners. Denk hierbij aan projecten rondom zorg, sport maar ook

projecten waarbij de creatieve ontwikkeling een rol speelt of aan plannen rondom voeding en leefstijl. Uiteraard willen wij dit samen met jou als inwoner verder uitwerken.

Leefbaarheid

Hendrik loopt vaak met zijn hond door het veen. Anderen vragen hem wel eens wat hij nou vindt van zo'n leeg landschap. Maar Hendrik ziet wat anderen niet zien. De noeste veenarbeiders die in vroeger dagen het land bewerkten. De grootgrondbezitters die daar rijk van werden. De schepen die af en aanvoeren. Hendrik hoort de leeuwerik boven zijn hoofd en geniet van de prachtigste wolkenformaties. Hij houdt van die leegte en in zijn ergste nachtmerrie wordt het veengebied volgebouwd met windmolens. Hendrik geniet van de vaarroute door zijn dorp, het haventje dat net is aangelegd. Een initiatief van een ondernemer, waardoor het dorp weer wat leefbaarder wordt. Het mocht ook wel, na de sluiting van de school die er hard heeft ingehakt.

Hendrik is niet de enige die de pracht en kracht van de dorpen in de gemeente Aa en Hunze ziet. Een ervaren bestuurder van een vereniging dorpsbelangen in Aa en Hunze deelt die opvatting: *'Er zit veel kracht in de dorpen. Het is de kunst om het mooiste in zo'n dorp naar boven te halen. Het devies is: geen eenheidsworst maar maatwerk. Dorpen die inzet tonen willen ook resultaten zien. Hoewel niet ieder dorp daar rijp voor is, is het zeker de moeite waard om te experimenteren met eigen dorpsbudgetten: taken uitbesteden aan het dorp.'* Voor hem is het allermooiste als een dorp op het sociaal-maatschappelijke vlak vooruitgang kan boeken. 'Bijvoorbeeld door een Social Impact Bond: afspraken maken tussen de gemeente en dorpen om op dorpsniveau mensen die anders aan de zijlijn zouden blijven staan in te zetten. Voor werk, voor klussen bij ondernemers in het dorp. Een dorpscoöperatie kan dat dan regelen. De gemeente bespaart op bijstand en de dorpen worden beloond.

In sommige dorpen bruist het van de initiatieven. Gasselternijveen, Eexterveenschekanaal en Eexterveen zijn goede voorbeelden. De gemeente moet dat aanmoedigen en ondersteunen. Maar het is minstens zo belangrijk dat de gemeente ook achterblijvers probeert te activeren. Wat de dorpshuizen betreft moet vooral in de kleinere dorpen gezocht worden naar nieuwe kansen en impulsen. Bijvoorbeeld het dorpshuis als digitale ontmoetingsplek. De digitale wereld moet niet worden gezien als bedreiging maar juist als kans: een digitale ontmoetingsplek, een webgroep of een website kan juist de sociale samenhang versterken.'

De PvdA wil leefbare dorpen met voldoende voorzieningen. Behoud van bestaande voorzieningen is belangrijk en er moet ook oog zijn voor nieuwe ontwikkelingen en behoeften onder de bevolking. Kwaliteit is minstens zo belangrijk als kwantiteit. De PvdA vindt dat vooral sterk moet worden ingezet op de sociale samenhang. Via sociaal/culturele en sociaal/maatschappelijke ondersteuning kan de gemeente daarbij een rol van betekenis spelen. Daarnaast moeten de dorpen er goed uit blijven zien. De mogelijkheid wordt gecreëerd om dorpsbudgetten toe te kennen en de dorpen zelf regie te laten voeren. Als het gaat om grootschalige

bedrijfsontwikkelingen met discutabele effecten voor leefbaarheid en milieu is grote terughoudendheid op zijn plaats

De behoeften onder de bevolking en de beleving van de bewoners staan centraal. Behoud van voorzieningen, ruimte voor innovatie en oog voor sociale cohesie en goed onderhoud van groen en wegen zijn kernpunten. Iedere kern heeft een centrale ontmoetingsplek, variërend in grootte, functie en beheersvorm. In principe zal het dorp het zelf moeten invullen. Opbouwwerk moet worden ingezet waar het echt nodig is. Daar waar samenwerking tussen dorpen ten aanzien van voorzieningen moeilijk van de grond komt, moeten we onderzoeken waar het aan schort, wat de kansen zijn en waar de grenzen liggen. Bij sluiting van scholen moet de gemeente optimaal steun verlenen om ervoor te waken dat andere voorzieningen onder hetzelfde dak (dorpshuis, sportzaal) in gevaar komen. Het creëren van fietsroutes naar de nieuwe schoollocatie is vanuit de optiek bewegen van eminent belang. De PvdA heeft voor Annerveen en Annerveenschekanaal bereikt dat een serieus onderzoek wordt ingesteld naar nieuwe schoolroutes naar Eexterveen.

We willen een vitale gemeente zijn. Sport en cultuur zijn belangrijk voor lichaam en geest. Tal van verenigingen doen aan sport of organiseren culturele activiteiten. Ze zijn een bindende factor in de dorpen en dragen bij aan gezondheid en welbevinden van onze inwoners. Ook de komende vier jaar willen we bijdragen leveren om het levendige culturele en sportieve klimaat in stand te houden en te versterken. Kernpunt is dat iedereen moet kunnen deelnemen, ook kinderen van ouders die het niet zo breed hebben. Op het culturele gebied stimuleert de gemeente enerzijds cultuur over de grenzen, anderzijds de eigen dorps en -streek cultuur en tradities. Voorbeeld van dat laatste is aandacht voor de streektaal.

Daarnaast enthousiasmeert de gemeente het contact tussen jeugd en cultuur.

We moeten zuinig zijn op onze kroonjuwelen: ons cultureel erfgoed, onze natuur en ons landschap. Daar hoort zeker ook bij het uitbouwen en ontwikkelen van (ensembles van) historische gebouwen en restanten van infrastructuur uit vroeger tijden. Er is aandacht voor de wandel-, fiets- en vaarroutes in onze gemeente met oog voor de nieuwste (digitale) technieken. Snel internet/glasvezel komt heel hoog op de agenda. Initiatiefnemers volop ondersteunen en bereidheid om aanvullende leningen te verstrekken. Vooruitlopend op de voltooiing van de infrastructuur oriënteert de gemeente zich samen initiatiefnemers en geïnteresseerde partijen op de toepassingsmogelijkheden: e-learning, e-health en dergelijke.

Bij reëel aantoonbare behoefte kan in beginsel woningbouw in alle dorpen, mits passend op het schaalniveau van het dorp. Ook kleinschalige economische activiteiten in kleine dorpen, zoals campings, dagrecreatie, horeca of kleine ambachten krijgen volop de ruimte. Dank zij de inzet van de PvdA konden met sluiting bedreigde boerencampings in een vijftal dorpen blijven bestaan.

Duurzaamheid

Voor de PvdA is duurzaamheid belangrijk. De klimaatverandering, de toename aan regenwater en de CO₂-uitstoot baren ons zorgen. Ook de lokale overheid heeft een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van onze gemeente en ons land. De verduurzaming gaat nu te traag, er is versnelling nodig. De energiebronnen van de toekomst zijn andere dan gas of olie. Dat stelt ons voor hele nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld als het gaat om de landschappelijke inpassing van nieuwe energievormen, zoals zonneparken. Maar het gaat ook om bewustwording: welke energievorm ook, we moeten zuinig zijn met energie. En duurzaamheid gaat ook over hoe we met ons afval omgaan. In de visie van de PvdA is het antwoord op die kwestie kort en krachtig: scheiding van afval maakt mensen bewust van de steeds groter wordende afvalstroom, dit is succesvol gebleken en moet voortvarend worden doorgezet. De luchtkwaliteit moet zowel in de stad als op het platteland verbeteren. Dit is een belangrijke voorwaarde om gezond te kunnen leven. Duurzaamheid en gezondheid kunnen ook bevorderd worden door de positie van de fiets(er) in het verkeer te verbeteren. Daarbij denken we vooral aan het dagelijkse fietsen naar school, werk, winkel en andere voorzieningen. Onze gemeente heeft een gevarieerd landschap. Elke streek heeft unieke landschappelijke kenmerken die de streek een eigen identiteit geven en die we koesteren. Natuur en natuurgebieden horen zo veel mogelijk toegankelijk te zijn.

Energie

In de winter van 2016 heeft de PvdA een alternatief energiebesparingsplan voor de windmolen dorpen opgesteld. Energiebesparing werd daarin als focus van het gemeentelijk beleid benoemd. De PvdA pleit er voor dat er een besparing pilot wordt opgezet, waarbij de bevolking wordt betrokken in een coöperatie. Alle mogelijke geldmiddelen moeten worden gefocust en daadwerkelijk aan energiebesparing besteed. Tenslotte moet er een sociale energie ombudsman komen, die een brug kan slaan tussen de inwoners en de wirwar van regelingen. De ombudsman kan daarbij gebruik maken van de energiebesparing app, die opbrengsten en kosten van plannen razendsnel kan doorrekenen. Zonne-energie moet de boventoon voeren. Voor windparken is geen plaats: panelen in plaats van palen. De PvdA vindt dat binnen Aa en Hunze op voorhand geen gebieden worden uitgesloten voor zonnepanelen. Als er plannen worden ingediend is draagvlak in de omgeving en een zorgvuldig proces heel belangrijk.

Dergelijke innovatieve methoden kunnen volgens de PvdA helpen om de gemeente zo snel mogelijk de status van energieneutraal te laten bereiken. Innovatie is hoe dan ook belangrijk. Als het aan de PvdA ligt geeft de gemeente daarbij het goede voorbeeld: vergroening van het wagenpark met auto's op elektriciteit of waterstof bijvoorbeeld. De gemeente moet ook bewerkstelligen dat grote gebouwen vol gelegd worden met zonnepanelen, waarbij het overschot aan energie ten goede komt aan de directe omwonenden, dat er voldoende oplaadpunten zijn voor elektrische auto's, dat de jeugd zich bewust is van het belang van

energiebesparing en uiteraard dat voor al die initiatieven en projecten voldoende budget beschikbaar is.

Luchtkwaliteit

Schone lucht is cruciaal voor onze gezondheid. Helaas is de kwaliteit van de lucht op sommige plekken in de stad of op het platteland onvoldoende. Dit moet verbeteren. Luchtkwaliteit heeft in de landelijke gebieden ook te maken met de veehouderij. De intensieve veehouderij heeft naast alle risico's voor de volksgezondheid ook andere nadelige effecten zoals stankoverlast en de mestproductie. Wij zijn tegen megastallen. Deze geven een aanzienlijke milieubelasting en zijn bovendien niet goed voor het welzijn van de dieren.

Natuur en recreatie

De PvdA vindt het belangrijk dat bewoners dichtbij huis de natuur kunnen beleven en dat de natuur in de omgeving gemakkelijk bereikbaar en toegankelijk is. Het gaat niet goed met de natuur en de biodiversiteit in Nederland. Dat heeft onder meer te maken met de aard van de landbouw en groei van steden. Hierdoor hebben verschillende dier- en plantensoorten geen leefgebied meer. De PvdA wil toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen toetsen aan het behoud van de natuur en biodiversiteit.

Afval

De PvdA vindt dat de hoeveelheid afval, die gestort of verbrand wordt, zoveel mogelijk moet worden teruggebracht. Daarom zijn wij voor het scheiden van afval zodat afval opnieuw gebruikt kan worden. We streven naar een circulaire economie waarin afval dient als grondstof. Het scheiden van afval is de basis van hergebruik en recycling.

Tenslotte

Een samenleving van ons allemaal, waarin we gehoord en gezien worden en onze mening kunnen en mogen geven, wie we ook zijn, waar we ook vandaan komen. Een samenleving waarin we voor elkaar zorgen en oog hebben voor de moeilijkheden van anderen. Voor mensen die in armoede moeten leven, die in de laatste fase van hun leven zijn gekomen of die als vluchteling van ver veiligheid zoeken in onze gemeente. Een samenleving waarin mensen worden gestimuleerd om te werken, worden geholpen bij het vinden van een baan. Waarin onze jeugd goed en gezond kan opgroeien en perspectief op een goede toekomst wordt geboden. Een samenleving waarin alleen de energie wordt gebruikt die nodig is en die energie groen wordt opgewekt. Is dat de samenleving waar jij deel van wil zijn? En wil jij wonen in een gemeente die oog heeft voor elke inwoner en elk deel van de gemeente? Een gemeente die begrijpt dat de woonomgeving het geluk van de inwoner bepaalt en die oog heeft voor de eigen geschiedenis, de eigen cultuurhistorische schatten? Een gemeente waar cultuur van belang is, of het nu het grote Holland Bluesfestival in Grolloo is, of het kleine kampvuurfestival in Spijkerboor?

Die samenleving, die gemeente, daar staat de PvdA voor, doe jij mee?